

Na osnovu člana IV 4. a) a u vezi sa članom II tačka 3. g) i tačka 5. a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na 28. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 22. januara 2004. godine i na 17. sjednici Doma naroda, održanoj 28. januara 2004. godine, usvojila je

ZAKON

O SLOBODI VJERE I PRAVNOM POLOŽAJU CRKAVA I VJERSKIH ZAJEDNICA U BOSNI I HERCEGOVINI

I - Osnovne odredbe

Član 1.

Ovim zakonom se, poštujući vlastita nasljeđa i tradicionalne vrijednosti tolerancije i saživota prisutnih u viševjerskom karakteru Bosne i Hercegovine, a u namjeri da se doprinese unapređivanju međusobnog razumijevanja i poštivanja prava na slobodu savjesti i vjere, uređuje jedinstveni pravni okvir u kojem će sve crkve i vjerske zajednice u Bosni i Hercegovini djelovati i biti izjednačene u pravima i obavezama bez ikakve diskriminacije.

Ovim zakonom garantuje se svakom čovjeku pravo na slobodu savjesti i vjere u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ustav), najvišim međunarodnim standardima ljudskih prava sadržanih u međunarodnim deklaracijama i konvencijama o slobodi savjesti i vjere, koji su sastavni dio Ustava i pravnog sistema Bosne i Hercegovine.

Član 2.

U svrhe ovog zakona definiše se:

1. Diskriminacija, zasnovana na vjeri ili uvjerenju, označava svako isključivanje, ograničavanje, davanje prednosti, izostavljanje ili svako drugo razlikovanje koje je zasnovano na religiji ili uvjerenju, a koje ima cilj ili se njime može postići - direktno ili indirektno, namjerno ili nenamjerno - ukidanje ili umanjivanje priznanja, jednakog uživanja i ostvarivanja ljudskih prava i osnovnih sloboda u građanskim, političkim, ekonomskim, socijalnim i kulturnim stvarima.
2. Nije diskriminacija, zasnovana na vjeri ili uvjerenju, pravljenje razlikovanja i prednosti od strane crkava i vjerskih zajednica u poštivanju religijskih obaveza i potreba, unutar njih samih, kada crkve i vjerske zajednice ocijene da je to potrebno.
3. Crkve i vjerske zajednice su zajednice, ustanove i organizacije vjernika, osnovane u skladu sa vlastitim propisima, naučavanjima, vjerama, tradicijama i praksom, kojima je priznata pravna sposobnost i koje su upisane u Registar crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

1. Ovaj zakon primjenjuje se na *cijeloj teritoriji* Bosne i Hercegovine.
2. Svi ostali zakoni i propisi u ovoj oblasti moraju da budu usklađeni s odredbama ovog zakona.
3. Vlasti entiteta, kantona, Distrikta i opština, prilikom donošenja i u primjeni propisa iz svoje nadležnosti, dužne su obezbijediti prava na slobodu uživanja i ispovijedanja vjere i zabrane svake diskriminacije zasnovane na vjeri ili drugom uvjerenju.

II - Sloboda ispovijedanja vjere i uvjerenja

Član 4.

1. Svako ima pravo na slobodu vjere i uvjerenja, uključujući slobodu javnog ispovijedanja, odnosno neispovijedanja vjere. Isto tako, svako ima pravo prihvatiti ili promijeniti vjeru, kao i slobodu - bilo sam ili u zajednici sa drugima, javno ili privatno - da na bilo koji način ispoljava svoja vjerska osjećanja i uvjerenja obavljanjem obreda, izvršavanjem i pridržavanjem vjerskih propisa, držanjem do običaja i drugih vjerskih aktivnosti. Svako ima pravo na vjersku pouku, koju će vršiti samo lica koja na tu službu imenuje službeno tijelo ili predstavnik njegove crkve ili vjerske zajednice, kako u vjerskim ustanovama tako u javnim i privatnim predškolskim ustanovama i osnovnim školama i višim nivoima obrazovanja što će se regulisati posebnim propisima.

2. Crkve i vjerske zajednice u propovijedanju vjere i drugim djelovanjem ne smiju širiti netrpeljivost i predrasude prema drugim crkvama i vjerskim zajednicama i njihovim vjernicima ili građanima bez vjerskog opredjeljenja ili ih onemogućavati u slobodnom javnom ispoljavanju vjere ili drugog uvjerenja.

3. Crkve i vjerske zajednice ne smiju djelovati svojim sadržajem i načinom obavljanja vjerskih obreda i drugih očitovanja vjere koji su protivni pravnom poretku, javnoj bezbjednosti, moralu ili na štetu života i zdravlja, odnosno na štetu prava i sloboda drugih.

Član 5.

1. Zabranjena je svaka diskriminacija koja je zasnovana na vjeri ili uvjerenju a koja je definisana u članu 2.1.

2. Zabranjena su takođe sljedeća djela:

- a. napadi i uvrede vjerskih službenika;
- b. napadi i oštećenja vjerskih objekata ili druge imovine crkava i vjerskih zajednica;
- c. aktivnosti ili djela usmjerena na raspirivanje vjerske mržnje protiv bilo koje crkve ili vjerske zajednice ili njenih članova;
- d. omalovažavanje ili izrugivanje bilo koje vjere;
- e. javna upotreba službenih simbola, znamenja, atributa i naziva crkve ili vjerske zajednice bez saglasnosti nadležne vlasti crkve ili vjerske zajednice, niti postojeća takva udruženja, osnovana bez nadležne crkvene vlasti, mogu postojati bez nadležnog odobrenja;
- f. osnivanje udruženja vjerskih službenika ili vjernika bez odobrenja nadležne vlasti crkve ili vjerske zajednice;
- g. izazivanje, podržavanje ili pozivanje vjerske netrpeljivosti i mržnje.

Član 6.

1. Crkve i vjerske zajednice imaju utvrđen kodeks vjerskih prava i dužnosti svojih članova koji su u skladu sa prirodom njihovog poslanja i drugim uredbama crkve ili vjerske zajednice kojoj pripadaju.

2. U skladu sa utvrđenim kodeksom vjerskih prava i dužnosti iz stava 1. ovog člana:

- a) Niko se ne smije prisiljavati ili ometati da ispovijeda svoju vjeru ili uvjerenje, ili da na bilo koji način učestvuje u vjerskim obredima ili svečanostima bilo kojeg obreda ili vjerske aktivnosti svoje crkve ili vjerske zajednice;
- b) Niko se ne smije prisiljavati, direktno ili indirektno, da ispoljava svoja vjerska uvjerenja;

- c) Niko se ne smije prisiljavati da daje zakletvu koja je suprotna njegovoj vjeri ili uvjerenjima;
- d) Vjerski službenici i oni koji se pripremaju za tu službu biće izuzeti od služenja vojne službe, ali im se ne može zabraniti služenje vojnog roka ukoliko to zatraže u skladu sa zakonom.

Član 7.

Sloboda vjere ili uvjerenja uključuje pravo svakog lica, odnosno crkve i vjerske zajednice, da može ispoljavati svoju vjeru ili uvjerenje, bilo pojedinačno ili u zajednici sa drugima, javno ili privatno, uključujući, između ostalih, pravo:

1. Svakodnevno u javnosti iznositi i zastupati načela svoje vjere ili uvjerenja i prema njima se ravnati s tim da ne ugrožava slobodu drugih;
2. Vršiti vjerske obrede u svojim ili zakupljenim, odnosno iznajmljenim zgradama ili prostorijama koje, prema posebnim propisima, ispunjavaju uslove za okupljanje većeg broja lica, na otvorenim prostorima vjerskih objekata, na grobljima, te domovima i imanjima svojih vjernika;
3. Slobodno i javno organizovati vjerske svečanosti, priredbe i druga vjerska i vjersko-kulturna okupljanja na javnim mjestima u skladu sa zakonom kojim se uređuje okupljanje građana;
4. Osnivati, održavati i upravljati vjerskim ustanovama, uključujući ustanove osnovane radi ispunjenja humanitarnih i obrazovnih ciljeva, u skladu sa zakonom;
5. Praviti, tražiti, posjedovati, uvoziti, izvoziti i koristiti predmete i materijale koji se odnose na obrede ili običaje njihove vjere ili uvjerenja, u skladu sa zakonom;
6. Osnivati, posjedovati i ukidati sve vrste sredstava javnog informisanja, u skladu sa zakonom.
7. Pisati, prevoditi, izdavati knjige, uxbenike i priručnike i širiti odgovarajuće javne proglose u pisanom ili slikovnom obliku u novinama, časopisima, elektronskim medijima i ostalim sredstvima elektronske komunikacije, u skladu sa zakonom;
8. Slobodno javno organizovati posjete vjernika i hodočašća vjerskim svečanostima, svetim mjestima, procesijama u zemlji i inostranstvu.

III - Pravni status crkava i vjerskih zajednica

Član 8.

1. Crkve i vjerske zajednice na teritoriji Bosne i Hercegovine imaju status pravnog lica.
2. Ovim zakonom potvrđuje se kontinuitet svojstva pravnog lica istorijski zasnovanim crkvama i vjerskim zajednicama u Bosni i Hercegovini u skladu sa vjerskim propisima i unutrašnjom organizacijom u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini, Srpskoj pravoslavnoj crkvi, Katoličkoj crkvi i Jevrejskoj zajednici Bosne i Hercegovine, kao i svim ostalim crkvama i vjerskim zajednicama, kojima je priznato svojstvo pravnog lica prije stupanja na snagu ovog zakona.
3. Nove crkve i vjerske zajednice u Bosni i Hercegovini stiču svojstvo pravnog lica na način predviđen odredbama člana 18. ovog zakona.
4. Sve crkve i vjerske zajednice imaju službene nazive koji su određeni njihovim kanonskim, ustavnim, odnosno statutarnim propisima i kao takvi koristiće se u javnoj upotrebi.
5. Sve crkve i vjerske zajednice mogu osnivati, mijenjati i ukidati svoje unutrašnje organe, odnosno oblike organizovanja koji imaju svojstvo pravnog lica.

6. Sve crkve i vjerske zajednice svojim aktima uređuju koji njihovi unutrašnji organi imaju svojstvo pravnog lica, koji će se onda takvima smatrati na teritoriji Bosne i Hercegovine.

7. Crkve i vjerske zajednice u Bosni i Hercegovini mogu se udruživati u saveze crkava i vjerskih zajednica, u skladu sa ovim zakonom.

8. Crkve i vjerske zajednice, i njihovi organizacioni oblici, koji su stekli svojstvo pravnog lica upisom u registar, za svoje obaveze odgovaraju svaki cjelokupnom svojom imovinom u skladu sa zakonom.

Član 9.

Crkve i vjerske zajednice mogu uživati beneficije na osnovu svog statusa i privilegije koje su karakteristične za neprofitabilne organizacije, a u skladu sa ovim zakonom, kao kanonskim, ustavnim i statutarnim odredbama po kojima se upravlja u crkvama i vjerskim zajednicama, pod uslovom ili do granice da ne vrše raspodjelu prihoda ili profita u korist privatnih lica, osim u slučaju kada same raspodjele imaju legitimnu karitativnu svrhu.

Član 10.

Crkve i vjerske zajednice mogu da:

1. Osnivaju preduzeća, ustanove i udruženja; stiču, raspolazu i upravljaju imovinom, te preduzimaju druge djelatnosti na osnovu odluka svojih organa i svoga članstva, u skladu sa zakonom;

2. Proizvode, nabavljaju, uvoze, izvoze i šire vjersku literaturu, štampane i audio-vizuelne materijale ili predmete i druga sredstva elektronskog informisanja, koja su u upotrebi kod praktikovanja i podučavanja vjere, u skladu sa zakonom;

3. Osnivaju kulturne, karitativne, zdravstvene i vaspitno-obrazovne ustanove različitog smjera, vrste i stepena, u pravima izjednačene sa ustanovama čiji su osnivači država ili drugi ovlašteni osnivači, i vrše u njima odgovarajuću djelatnost, te navedenim ustanovama samostalno i neposredno upravljaju u skladu sa zakonom;

4. Uspostavljaju i održavaju međunarodne odnose i kontakte sa crkvama i vjerskim zajednicama i svim drugim subjektima, u skladu sa poslanjem crkve, odnosno vjerske zajednice;

5. Rade sve drugo što pozitivnim zakonima nije zabranjeno.

Član 11.

1. Crkve i vjerske zajednice upravljaju sobom na svom unutrašnjem planu u skladu sa vlastitim aktima i naučavanjem, što neće imati nikakvih građansko-pravnih učinaka i što se neće prinudno sprovesti od strane javne vlasti niti može biti primjenjivano na one koji nisu članovi.

2. Crkve i vjerske zajednice svoju unutrašnju organizaciju samostalno uređuju u skladu sa svojim internim propisima, zakonima i naučavanjem.

3. Crkve i vjerske zajednice su samostalne pri izboru, imenovanju i smjeni svog osoblja u skladu sa svojim vlastitim zahtjevima, propisima i potrebama.

4. Crkve i vjerske zajednice imaju pravo da traže i primaju dobrovoljne priloge u novcu i druge priloge.

Član 12.

1. Crkve i vjerske zajednice mogu da stiču imovinu u skladu sa zakonom.

2. Crkve i vjerske zajednice posjeduju vlastitu imovinu i imovinska prava kojima slobodno raspoložu i upravljaju.
3. Crkve i vjerske zajednice imaju pravo na restituciju oduzete imovine na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, bez diskriminacije, u skladu sa zakonom.

Član 13.

1. Crkve i vjerske zajednice, njihove ustanove i preduzeća, u skladu sa zakonom, obavezni su da plaćaju porez i doprinos na zarade zaposlenih radnika (penzijsko,zdravstveno i invalidsko osiguranje), te izvršavaju sve druge zakonom propisane obaveze.
2. Crkve i vjerske zajednice mogu da prikupljaju članarinu i dobijaju poklone iz zemlje i inostranstva.
3. Donacije i prihodi crkava i vjerskih zajednica tretiraće se u skladu sa zakonima i propisima koji se odnose na neprofitabilne, obrazovne i karitativne organizacije.
4. Država se obavezuje da reguliše penzijsko, invalidsko i zdravstveno osiguranje vjerskih službenika, posebnim propisom, a na poticaj bilo koje institucije iz člana 15. tačke 1. ovog zakona.

IV - Odnos države i crkava i vjerskih zajednica

Član 14.

Crkve i vjerske zajednice odvojene su od države a to znači da:

1. Država ne može priznati status državne vjere ni jednoj vjeri niti status državne crkve ili vjerske zajednice ni jednoj crkvi ili vjerskoj zajednici;
2. Država nema pravo da se miješa u unutrašnju organizaciju i poslove crkava i vjerskih zajednica;
3. Nijedna crkva ili vjerska zajednica, ni njeni službenici, ne mogu dobijati posebne privilegije od države u odnosu na druge crkve ili vjerske zajednice i njihove službenike, niti može formalno učestvovati u radu političkih ustanova, osim kako je navedeno u stavu 4. ovog člana;
4. Država može, na osnovu jednakosti prema svima, davati materijalnu podršku crkvama i vjerskim zajednicama za očuvanje kulturne i istorijske baštine, zdravstvene djelatnosti, obrazovne, karitativne i socijalne usluge koje pružaju crkve i vjerske zajednice, jedino pod uslovom da crkve i vjerske zajednice spomenute usluge obavljaju bez ikakve diskriminacije, a posebno nediskriminacije na osnovu vjere ili uvjerenja;
5. Crkve i vjerske zajednice na području porodičnog, roditeljskog prava i prava djeteta mogu da obavljaju funkciju humanitarne, socijalne i zdravstvene pomoći, vaspitanja i obrazovanja, u skladu sa odgovarajućim zakonima koji uređuju ta prava i materiju;
6. Javnoj vlasti zabranjeno je bilo kakvo uplitanje prilikom izbora, imenovanja ili smjenjivanja vjerskih velikodostojnika, uspostavljanja strukture crkava i vjerskih zajednica ili organizacija koje vrše službu Božiju i druge obrede;
7. Javno ispoljavanje vjere ili uvjerenja može da bude ograničeno jedino na osnovu zakona i u skladu sa međunarodnim standardima, kada nadležni organ dokaže da je to neophodno u interesu javne bezbjednosti, zaštite zdravlja, javnog morala, ili sa ciljem zaštite prava i sloboda drugih lica u skladu sa međunarodnopravnim standardima. Crkve i vjerske zajednice imaju pravo žalbe na ovu odluku. Žalbeni organ, prije donošenja odluke o žalbi, mora da zatraži od Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine mišljenje u vezi sa slučajem zabrane javnog ispoljavanja vjere ili uvjerenja.

Član 15.

1. Pitanja od zajedničkog interesa za Bosnu i Hercegovinu i neku ili više crkava i vjerskih zajednica mogu se uređivati i sporazumom koji zaključuje Predsjedništvo BiH, Savjet ministara, vlade entiteta i crkva, odnosno vjerska zajednica.
2. Za sprovođenje ovog zakona i drugih propisa kojim se uređuju odnosi između države i crkava i vjerskih zajednica, kao i drugih pitanja značajnih za položaj i djelovanje crkava i vjerskih zajednica, u Zakonu o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine kao nadležno ministarstvo za odnose sa crkvama i vjerskim zajednicama određuje se Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH.

Član 16.

1. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ministarstvo pravde) donosi propise o uspostavljanju i vođenju jedinstvenog registra za upis svih crkava i vjerskih zajednica, njihovih saveza i organizacionih oblika za koje to zatraži crkva ili vjerska zajednica.
2. Registar iz prethodnog stava vodi Ministarstvo pravde.
3. Crkve i vjerske zajednice, odnosno pravna lica unutar njih iz člana 8. st. 2,5. i 6. u prijavi za upis u registar daju sljedeće podatke:
 - o nazivu pravnog lica;
 - o sjedištu pravnog lica;
 - o službi lica ovlaštenog za zastupanje pravnog lica;
 - o pečatu i štambilju, koje u svom djelovanju koristi pravno lice.
4. Neregistrovana, odnosno nova crkva i vjerska zajednica, pored podataka iz prethodnog stava, u prijavi podnosi podatke iz člana 18. ovog zakona.

Član 17.

1. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice ima pravo i obavezu svim državnim, entitetskim, kantonalnim i opštinskim vlastima da ukaže na slučajeve kršenja prava na slobodu vjere, te zahtijeva preduzimanje zakonom propisanih mjera kojima se sprečavaju takva kršenja.
2. Organ vlasti, kojem se obrati Ministarstvo iz prethodnog stava, dužan je u roku od sedam dana da obavijesti Ministarstvo o mjerama zaštite ugrožene slobode vjere.
3. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice kontaktira i saraduje sa svim registrovanim, i onim koje se spremaju za registraciju, crkvama i vjerskim zajednicama i raspravlja o svim pitanjima koja se odnose na slobodu vjere i pravni položaj crkava i vjerskih zajednica u skladu sa Ustavom, međunarodnim konvencijama i ovim zakonom.

V - Osnivanje novih crkava i vjerskih zajednica

Član 18.

1. Novu crkvu ili vjersku zajednicu može osnovati 300 punoljetnih državljana Bosne i Hercegovine, bez obzira na njihovo entitetsko državljanstvo. Pod istim ili sličnim imenom postojeće crkve ili vjerske zajednice ne može se osnovati nova crkva ili vjerska zajednica. Niko ne može bez saglasnosti nadležne vlasti crkve ili vjerske zajednice koristiti njene službene simbole, znamenja i atribute.
2. Pismena prijava o osnivanju crkve ili vjerske zajednice podnosi se Ministarstvu pravde, a treba da sadržava:

- Statut ili drugi akt crkve ili vjerske zajednice iz kojeg je vidljiv sadržaj i način ispovijedanja vjere, obavljanja vjerskih obreda, područja i način djelovanja;
- Dokument o njenom službenom vjerskom naučavanju;
- Potpise 300 građana-sljedbenika (ime i prezime, dan i mjesto rođenja, sadašnja adresa, jedinstveni matični broj i svojeručni potpis);
- Odluku o osnivanju, usvojenu od najmanje 30 osnivača crkve ili vjerske zajednice, ime i prezime poglavara crkve ili vjerske zajednice, njegovog zamjenika ili drugih predstavnika ovlaštenih da zastupaju crkvu ili vjersku zajednicu pred državnim organima.

3. U roku od 30 dana nakon podnesene prijave o osnivanju crkve ili vjerske zajednice, Ministarstvo pravde donosi rješenje o upisu u Registar crkava i vjerskih zajednica.

4. Ministarstvo će, razmatrajući zahtjeve iz prethodnih stavova ovog člana, poštivati pravo svake crkve i vjerske zajednice na samostalnost u organizaciji vlastitih poslova, pod uslovom da se to uredi u skladu sa ustavnim odredbama, ovim zakonom i međunarodnim pravom.

5. Ministarstvo može da odbije zahtjev za registraciju samo ako ocijeni da su sadržaj i način obavljanja vjerskih obreda i drugih očitovanja vjere protivni pravnom poretku, javnom moralu ili štete životu i zdravlju ili drugim pravima i slobodama vjernika i građana.

6. Ukoliko ni u roku od 60 dana Ministarstvo ne donese rješenje o upisu u registar, nova crkva ili vjerska zajednica smatraće se registrovanom istekom 60 dana nakon datuma podnošenja prijave za registraciju crkve ili vjerske zajednice. Svojstvo pravnog lica ima pravnu snagu od dana donošenja rješenja o registraciji.

7. Protiv registracije, obavljanje na način predviđen prethodnim stavom ili odbijanja registracije nove crkve, odnosno vjerske zajednice, podnosilac prijave ili registrovana crkva, odnosno vjerska zajednica, mogu uložiti žalbu Savjetu ministara Bosne i Hercegovine na registraciju crkve ili vjerske zajednice, koji donosi konačno rješenje o registrovanju ili odbija registraciju. Žalba se može zasnivati i na razlozima da se legalizacijom dotične crkve ili vjerske zajednice krše odredbe Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola, kao i odredbe iz drugih međunarodnih ugovora koje se odnose na slobodu vjere i druge slobode i prava.

8. Protiv konačnog rješenja spor se može pokrenuti u roku od tri mjeseca pred Sudom Bosne i Hercegovine.

Član 19.

Savezi crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini

1. Dvije ili više crkava i vjerskih zajednica iz Bosne i Hercegovine mogu osnivati saveze crkava i vjerskih zajednica.

2. Savezi se osnivaju sporazumom, izjavom ili drugim dokumentom u kojem su pobrojani osnivači, definisani ciljevi osnivanja saveza, način formiranja zajedničke upravljačko-predstavničke strukture, vrijeme na koje je osnovan.

3. Savezi crkava ili vjerskih zajednica, koji su osnovani na osnovu člana 19.2, upisom u registar, imaju status pravnog lica.

VII - Prelazne i završne odredbe

Član 20.

1. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, u roku od šest mjeseci, nakon stupanja na snagu ovog zakona, donijeće uputstvo radi sprovođenja ovog zakona.
2. Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica SRBiH ("Službeni list SRBiH", broj 36/76).

Član 21.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

PS BiH broj 3/04
28. januara 2004.godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Predstavničkog doma
dr. **Nikola Špirić**, s. r.

Predsjedavajući
Doma naroda
Mustafa Pamuk, s. r.